

100 JAAR 'PINK PEARL'

Roze parel glimt nog steeds

Oude cultivars zijn er genoeg in de bloembollenwereld, maar een honderdjarige die nog dominant is, dat komt maar zelden voor. De hyacint 'Pink Pearl' is zo'n zeldzaamheid. Deze eeuweling is geliefd, maar heeft ook zijn lastige kanten. Alles over de roze parel van het hyacintenvak.

Tekst: Arie Dwarswaard

Fotografie: Visions, René Faas, Piet Goemans sr., Gerard Lefebber

'Ongetwijfeld zal deze nieuwe soort in de toekomst de aandacht trekken.' Met die woorden sluit de redacteur van het Kweekersblad zijn kort bericht uit de editie van 26 januari 1922, waarin hij meldt dat J.W.A. Lefebber in de keuringszaal te Haarlem een nieuwe hyacint showde 'die in kleur en vorm uitmuntend is.'

Daar begint de geschiedenis van de roze hyacint 'Pink Pearl'. op 21 december 1932 kreeg deze cultivar van de Algemeene Vereeniging voor Bloembollencultuur het Getuigschrift voor de Vroegbroei. De aandacht trekken deed 'Pink Pearl' zeker. In de jaren dertig nam elke gerenommeerde exporteur deze nieuweling op in zijn catalogus. En nu, honderd jaar later, is 'Pink Pearl' met zijn mutanten goed voor 36% van het areaal. Een knappe prestatie. Maar niet alles is rozegeur en maneschijn bij deze hyacint. Daarover zijn veredelaar Cathy Osselton, teler Theo Apeldoorn, broeier Bas van der Slot en exporteur Piet Goemans jr. het wel eens. Maar een alternatief, dat is er ook nog niet. En dus zal de roze parel nog wel even blijven schitteren.

DE KWEKER | THEO APeldoorn

'Bedrijfszekere hyacint'

Driekwart van de ruim twintig hectare tellende hyacintenkraam van Apeldoorn Bloembollen uit Egmond-Binnen bestaat uit 'Pink Pearl' en de kleurmutanten. In de jaren zeventig startte de vorige generatie Jan en Piet Apeldoorn op advies van toenmalig Hobaho-vertegenwoordiger Piet Goemans met de hyacintenteelt en 'Pink Pearl' werd daarbij aanbevolen als goed bruikbare cultivar. Theo Apeldoorn, die samen met zijn broer Jan-Karel en neef Jan-Willem de huidige generatie firmanten vormt, is helder over het belang van de 'P-lijn' in hun kwekerij. "Deze groep ligt ons. Snot is beheersbaar en virus ook. Pythium blijft een manco. Maar de combinatie van factoren maakt het voor ons een bedrijfszekere hyacint. Er is vraag naar hyacinten uit de P-lijn. Afnemers kunnen een kleurenpalet met dezelfde eigenschappen goed waarderen. Het is een echt werkpaard."

Wat Pythium betreft kiest Apeldoorn vooral voor een ruime vruchtwisseling. "Dat is de basis, maar dat is niet vanzelfsprekend voldoende. We zaten op 1:5 maar gaan nu naar 1:6. Dat maakt

het weer lastiger om voldoende verse grond te vinden. Want ook dat is belangrijk. Daarnaast zetten we groenbemesters in en bekijken we wat biostimulanten te bieden hebben. Het blijft zoeken naar een goede strategie. De onvoorspelbaarheid maakt Pythium echt lastig in de teelt."

Apeldoorn Bloembollen maakt ook deel uit van veredelingscombinatie Markglory en kijkt dus mee in de ontwikkeling van nieuw sortiment. Zelf telen ze 'Aqua' en 'Yellowstone' en de nieuwe selecties van Markglory. Er komt dus veel langs aan nieuwe hyacinten. "Als je ziet wat er jaarlijks afvalt, dan is dat veel. Toch moet het lukken om betere selecties te vinden. Want het is maar de vraag of 'Pink Pearl' wel zo toekomstbestendig is."

Verder ziet Apeldoorn nog perspectief in het project Vitale Teelt Hyacint. "Daar kijken we hoe we op een andere manier de hyacintenteelt in stand kunnen houden. Wellicht helpt een andere manier van telen ons om ondanks minder beschikbare middelen hyacinten te blijven telen."

DE CIJFERS

Het duurde even voordat 'Pink Pearl' zijn positie kreeg binnen de hyacint. Twintig jaar na de introductie stond er 13 ha. In 1962 was dat gegroeid tot 137 ha, om in 1982 door te stomen naar 230 ha, wat toen 37% van het totale areaal hyacinten was. In 1996 bestond de cultivar 75 jaar en werd er 225 ha 'Pink Pearl' geteeld, goed voor 45 miljoen leverbare bollen.

Afgelopen jaar werd er 160 ha 'Pink Pearl' geteeld, wat overeenkwam met 12,5% van het totale hyacintenaal. In de kleur roze neemt 'Pink Pearl' 48% voor haar rekening. Samen met de alle kleurmutanten neemt 'Pink Pearl' 36% van het totale areaal hyacinten in, goed voor 460 ha.

DE VEREDELAAR | CATHY OSSELTON

'Uitdaging om opvolger te vinden'

Al in 1989 legde Cathy Osselton de basis voor een veredelingsprogramma met hyacinten bij het toenmalige Testcentrum voor Siergewassen van de Hobaho. Het uitgangsmateriaal bestond uit handelsrassen, waaronder 'Pink Pearl'. In 2000 bracht Hobaho dit veredelingsprogramma onder in Markglory, waarin op dit moment naast Hobaho acht kwekers participeren. Cultivars die vanuit Markglory zijn geïntroduceerd, zijn onder meer Yellowstone, 'Aqua', Red Glory' en 'Siberia'. Sinds een paar jaar is Osselton weer verantwoordelijk voor de uitvoering van dit programma.

Hoe is het om te werken aan nieuwe cultivars als 'Pink Pearl' en mutanten nog steeds zo dominant zijn? "Het is vooral een uitdaging om iets te maken dat deze klassieker wegvaaft. Daar heb je hyacinten voor nodig waar elke schakel geld aan kan verdienen. Belangrijke eisen zijn een goede groei, betrouwbare bloei en resistentie tegen aandoeningen als Pythium en snot. Vorig jaar hebben we een grote proef gedaan waarbij selecties van Markglory zijn getest op resistentie tegen Pythium en dat heeft interessante resultaten opgeleverd. Er was aantoonbaar verschil in resistentie. Dit seizoen herhalen we die proef."

Naast Pythium vindt Osselton virus ook een aspect waarnaar moet worden gekeken. "Dat is een toenemend probleem. Daar kijken we goed naar in het programma. Nieuwe selecties moeten niet te vatbaar zijn voor virus en als ze het dan toch oplopen, dan moeten ze het wel duidelijk laten zien."

In het veredelingsprogramma kijken de deelnemers zowel naar de geschiktheid voor pot- als naar snijteelt. "We werken in de volle breedte. Voor beide toepassingen is het vroeg tonen van de knopkleur belangrijk, net als een milde geur. Ik verwacht wel dat de vernieuwing eerder in de snijhyacinten komt dan de pottypen. Daar is de beschikbaarheid van kleurmutanten minder van belang dan bij de pottypen."

Dat 'Pink Pearl' nog steeds leidend is, begrijpt ze goed. "Als een ras eenmaal stevig in het zadel zit en ook nog iets extra's heeft zoals kleurmutanten, dan is het een hele toer om ze te vervangen. Toch is dat geen reden om de handdoek in de ring te gooien. Sterker nog, elk jaar bepalen we van nieuwe selecties uit de zaailingen welke er via de weefselkweek vermeerderd gaan worden, omdat we daar potentie in zien. En voor alle selecties geldt dat het hele plaatje moet kloppen."

DE BROEIER | BAS VAN DER SLOT

‘Het spreiden van het blad is mooi’

Het is druk half december bij Fa. H.J. van der Slot & Zonen in Voorhout. Alles gebeurt tegelijk: opplanten, in de kas zetten en klaarmaken voor de koper. De broers Joost en Bas van der Slot, hun vader Henk en een flink aantal medewerkers sturen dagelijks duizenden potten met ‘Pink Pearl’, ‘White Pearl’, ‘Blue Pearl’ en ‘Purple Sensation’ de wereld in. En ze broeien ze niet alleen, maar telen ze ook. Vader Henk begon vijftig jaar geleden parttime en dertig jaar geleden volledig met zijn eigen bedrijf, waarna eerst Joost in 2000 en later Bas in 2003 in de zaak kwamen. Aanvankelijk teelden ze alleen tulpen en narcissen, maar gaandeweg kwam de teelt van hyacinten en de pottenbroeierij erbij. Voor de hyacint werd gekozen voor ‘Pink Pearl’. “Dat is achteraf gezien niet de makkelijkste om te kiezen”, aldus Bas. “Grofwortelige cultivars als ‘Fondant’ of ‘Delft Blue’ telen makkelijker.”

Van der Slot gebruikt al het leverbaar uit de eigen kwekerij. “Omdat we na het rooien en sorteren de bollen verder met rust laten, zien we maar heel weinig snot.”

In de broeierij is ‘Pink Pearl’ echter een voorbeeldige cultivar. “Het grootste voordeel is dat hij vroeg in het seizoen na ongeveer elf weken klaar is om de kas in te gaan en later in het seizoen al na tien weken. En omdat dat ook geldt

voor ‘White Pearl’, ‘Blue Pearl’ en ‘Purple Sensation’, is dit logistiek gezien een interessant kwartet.”

Wat hij in de broeierij verder echt een pluspunt vindt, is de presentatie. “Al snel beginnen de bladeren te spreiden. Dat vinden we mooi. Daardoor ziet het product er in de winkel ook verzorgd uit.” Voor de winkelpresentatie levert het bedrijf overigens naast de vier kleuren uit de Pearl-lijn, ook nog de rode ‘Jan Bos’.

De verkoop gaat bijna helemaal via directe afzet. “De kopers komen maar al te vaak weer terug bij ons. Wat ze vooral waarderen bij ons is de uniformiteit en het vrijwel altijd gelijke rijpheidsstadium waarin we een- en driepitters en schalen afleveren. Wat zij verwachten moeten ze ook krijgen. Het moet gewoon perfect zijn. En dat tot Pasen aan toe. Met de Pearls lukt dat.” Een vervanger voor ‘Pink Pearl’ en mutanten ziet Van der Slot nog niet zomaar voor zich. “Alleen al die tien weken koudebehoefte is een punt. Stel dat er een andere is die twee weken kou extra nodig heeft. Dan hebben we twintig procent meer koelruimte nodig.”

Dit seizoen verloopt tot nu toe goed. Wat vooral opvalt dit jaar, is de uniformiteit. “Die is niet vaak zo goed geweest.”

DE MUTANTEN

Naarmate het areaal van een cultivar groeit, neemt de kans op mutanten toe. En die kwamen er. Een deel ervan is niet meer in cultuur, een ander deel juist wel. Een overzicht.

- 1930 ‘Prinses Irene’, lichter roze dan ‘Pink Pearl’.
- 1946 ‘Early Pink Pearl’, geen kleurmuntant maar een broeimuntant: hij had minder kou nodig.
- 1954 ‘White Pearl’. De meningen waren verdeeld. Niet wit genoeg, maar inmiddels met 180 ha de op een na meest geteelde hyacint en in de kleur wit goed voor 82% van het areaal.
- 1970 ‘Violet Pearl’, zoals de naam zegt: de bloemkleur is violet.
- 1970 ‘Apollo’, wat donkerder roze dan ‘Pink Pearl’.
- 1975 ‘Snow Pearl’: ook wit maar dan met zwarte in plaats van gele meeldraden.
- 1983 ‘Early Bird’: een vroege mutant.
- 1984 ‘Red Pearl’: een meer roodroze mutant.
- 1990 ‘Purple Sensation’: lichtpaarse mutant, die ook iets minder kou nodig heeft.
- 1992 ‘Scarlet Pearl’.
- 1994 ‘Blue Pearl’: de blauwe mutant, waarvan inmiddels 80 ha staat.
- 2007 ‘Lila Pearl’.
- 2008 ‘Early White Pearl’.
- 2010 ‘Early Purple Sensation’.
- 2013 ‘Twin Pearl’.

Bij het 75-jarig bestaan van 'Pink Pearl' werd bij de Hobaho een presentatie opgesteld van de belangrijkste vertegenwoordigers van deze groep.

DE EXPORTEUR | PIET GOEMANS JR.

'De kracht is de combinatie'

Hoewel tegenwoordig lelies, dahlia's, narcissen en andere bolgewassen ook tot de handel van Matth. Verdegaal uit Voorhout behoren, is het bedrijf van oudsher toch echt verbonden met de hyacint. "De hyacint maakt nog steeds een belangrijk deel van onze handel uit", aldus directeur Piet Goemans jr., die het uit 1898 stammende bedrijf in 2017 overnam. De catalogus omvat meer dan honderd verschillende cultivars. Daarvan nemen 'Pink Pearl' en de drie belangrijkste kleurmutanten ruim de helft van de hyacintenumzet voor hun rekening. De reden is helder. "Onze kopers zijn professionele broeiers. Zij willen bij voorkeur een Pearl hebben. Dat hangt wel een beetje van het land af, overigens. In Zweden is er geen discussie: vooral 'White Pearl', want die is goed te broeien voor Kerstmis. Andere landen willen een wat goedkopere cultivar en bestellen roze, wit en blauw. Maar toch is voor de broeierij de Pearl-groep het allerbelangrijkst. Een van de sterke punten van deze groep is dat ze uiterlijk allemaal gelijk zijn. De kracht is de combinatie van vier identieke cultivars."

Wat Goemans zeker in Scandinavië hoort, is de zorg om de bolinhoud. "De inhoud van pakweg 25 jaar geleden is er niet meer. Er zitten wat minder nagels aan een tros en de steel is minder dik. Ik schrijf dat toe aan het gedwongen sterk afgenomen gebruik van stalmest. Gelukkig maken onze afnemers nog steeds een mooi product."

Goemans heeft aan hyacinten veel meer te bieden, ook nieuw sortiment. Hoe kijken zijn afnemers daarnaar? "Ze vragen regelmatig of er nog nieuwe cultivars zijn, maar ze kiezen toch elk jaar weer voor een of meer Pearls. De vraag is natuurlijk wel of 'Pink Pearl' nu zo goed is, of dat de rest matig is. Zou 'Pink Pearl' het anno 2022 wel redden als hij nu op de markt zou komen vanuit de veredeling?"

En als er al iets komt dat beter is? "Stel dat iemand met een perfecte blauwe hyacint op de markt komt. Dan wil de professionele broeier ook graag een roze en een witte die hetzelfde te prepareren en broeien zijn. En dat zal echt lastig worden."

DE ANDERE OUDJES

Al zo lang leidend en dat na honderd jaar nog steeds. Dat komt in de bloembollensector bijna niet voor, zeker niet als het gaat om de oppervlakte van 'Pink Pearl'. De hyacint kent wel oudere cultivars, zoals 'L'Innocence' uit 1863, maar die speelt geen rol van betekenis meer. Ook de tulp kent zijn klassiekers, zoals 'Keizerskroon' uit 1750, 'Couleur Cardinal' uit 1845 en 'Murillo' uit 1860, maar ook die nemen geen substantieel deel in van het tulpenareaal. In de teelt van pioenrozen is 'Sarah Bernhardt' wellicht nog de beste vergelijking. Deze stamt uit 1906 en is nog steeds een van de leidende cultivars binnen dit gewas.

DE WINNER | JOSEPH WILLEM ANTONIUS LEFEBER

De Lissese bloembollenteler en -handelaar Joseph Willem Antonius Lefebber (1890-1973) was een van de acht zonen van Joseph Willem Lefebber. Ze gingen allemaal in de bollen, elk met een eigen bedrijf. J.W.A. Lefebber startte in 1912 met zijn eigen bedrijf en startte met de veredeling van hyacinten. Schoolmeester Beumer adviseerde jonge kwekers om daarbij niet af te wachten wat de bijen voor keuze maakten, maar om zelf gericht te gaan bestuiven. Aanvankelijk viel het resultaat tegen, maar toen Lefebber 'Queen Marie Sophie' bestoof met een stuifmeelmengsel waarin 'Garibaldi', 'Gertrude', 'Queen of the Pinks' en 'Marconi' zaten, was het resultaat beter. In 1917 bloeide het zaaisel, en, zo schreef Lefebber in 1962 toen 'Pink Pearl' veertig jaar bestond, 'Pink Pearl stond op de eerste regel en gaf blijk van groeikracht. De eerste bol werd gehold en gaf tachtig jonge bolletjes. In 1922 bloeide deze ongeprepareerde op 21 januari. Drie bloemen werden in Haarlem ter keuring gebracht en op naam gesteld.'

Vier jaar later werd een aantal bollen geprepareerd door Fa. Dames en Werkhoven. De bollen bloeiden op 15 december in perfecte conditie, aldus Lefebber. 'Waarmee de weg werd gebaad voor een eerste klas handelssoort, die ook voor de late bloei geschikt bleek, omdat de stengel altijd kort kan worden gehouden.'

'Pink Pearl' was overigens geen eendagsvlieg voor J.W.A. Lefebber. In 1935 introduceerde hij samen met zijn broer Anton de witte hyacint 'Carnegie', waar nu nog een kleine 9 ha van staat. In 1944 introduceerde hij 'Delft Blue', die net als 'Pink Pearl' een substantieel deel van het areaal voor zijn rekening neemt, namelijk 316 ha. Deze drie door J.W.A. Lefebber geïntroduceerde hyacinten en mutanten zijn samen goed voor 61% van het totale areaal hyacint.

J.W.A. Lefebber showde 'Pink Pearl' al in de jaren twintig en dertig op de wekelijkse beurs van de KAVB.

Tot op hoge leeftijd bleef J.W.A. Lefebber hyacinten veredelen.